

82 ÖDMJUKAST ANHÅLLER JAG ...

Morgonbladet n:o 118, 23. V 1876

Ödmjukast anholder jag att i frågan angående uppförandet af ett hus för Konstföreningen få framställa följande förslag.

1:o Konstföreningen har nu utsigt att erhålla ett betydligt eget kapital. I min tanke vore det *icke välbetänkt att för all tid fastlåsa detta kapital* i ett byggnadsföretag och sålunda betaga föreningen möjligheten att använda afkastningen deraf för konstutbildningen i vårt land och Föreningens konstsamlingars förökande.

2:o Föreningen bör derföre hålla derpå, att staten skall bygga huset för *ett konstmuseum, som måste räknas för ett statsbehof.*

3:o Men ingen statsstyrelse kan uppföra palatser för samlingar, som ännu icke finnas till. Å andra sidan kan intet enskildt sällskap, huru ädelt dess ändamål än är, begära, att staten skall för dess räkning och till dess fria disposition bygga större eller mindre hus.

Denna svårighet löses derigenom:

a) att Föreningen *förklarar sina samlingar vara statsegendom*, som aldrig får förskingras;

b) *likaså förbinder sig att oförminskadt bevara ett kapital* t. ex. 200 000 mark samt att använda endast räntan deraf för sina ändamål.

4:o En så betydande gåfva till det allmänna från Föreningen bör förmå regeringen att bygga huset och ger densamma säkerhet, att härtill behöfliga statsmedel verkligen användas för det allmännas blifvande gagn. Konseqvenserna af ett sådant bolag blifva ungefär:

a) att Föreningen, så länge den består, bibehåller full frihet att disponera öfver räntan på sagde kapital likasom öfver sina öfriga inkomster, men att hvarje konstalster, som Föreningen förvärfvar, ingår i samlingarne såsom allmän egendom;

b) att Föreningen likaså, såsom hittills, styr och ställer för sina skolor, samlingarnes bevarande och ordnande, expositioner m. m.

c) men gifvet synes, att Regeringen skall få ett ord med i laget angående husets uppförande, samlingarnes och ofvannämnda kapitals bevarande från förlust och förskingring; hvilket lämpligast torde kunna ske derigenom, att ett regeringens ombud får plats i föreningens Direktion. Ombudets befogenhet må genom närmare akkord bestämmas.

5:o Föreningen skulle genom ett sådant arrengeement vinna frihet från underhåll af huset, som komme att lyda under Intendentsemetets vård, från eldassurans m. m. Att sörja för värme och lyse torde väl Föreningen lämpligast åtaga sig, men med åtnjutande af något statsanslag för ändamålet.

6:o att bygga gemensamt för Konstföreningen och slöjdföreningen går redan derföre icke an, *att hvardera måste bygga för framtiden.* Det hus, som nu kan byggas, blir knappt tillräckligt 50 år härefter ens såsom blott konstmuseum, äfven sedan skolan utflyttat, om nemligen såsom sig bör, äfven universitetets gipser bitflyttas.

7:o Slöjdföreningen med ett materielare syfte får nog i framtiden eget hus. Sådant ligger i sakernas ordning. Men om den vänligt inhyses i det hus, som nu bygges, så länge konstföreningen icke behöfver hela huset, är den en god bundsförvandt. Regeringen tillser då båda föreningarnes behof för stunden, och slöjdföreningen må afsluta sitt särskilda akkord angående sina samlingar, statsinspektion m. m. Blifva äfven dessa samlingar statens egendom så måste regeringen nog sörja för att de, när behof göres, komma under eget tak.

Om salubodor och annat sådant blir naturligtvis alls icke fråga. Skulle någon ledig plats i huset tillsvidare blifva öfrig, har staten många taklösa embetsverk att der placera.

Skall Regeringen ingå på *kontraktet*? Jag antager det för gifvet, om båda Föreningarna enhälligt bombardera vederbörande: Concordia res etc.

8:o Jag känner icke, hvilken tomt vid Jernvägstorget varit i fråga.

Den, som tillhör statsverket, invid Hagasundsgatan, mellan firman Klärich's tomter och torget synes mig icke olämplig. Den dels togs af staden, dels inköptes af en enskild person, meningen var att bygga för Normalskolan *invid torget*, med fri gårdsplan åt söder och sol. Grunden förklarades för så kostsam, att planen förföll. Min öfvertygelse är, att i den förklaringen ingick diverse intrig.

10

Men på södra delen af tomten, invid Klärich's tomt, är berggrunden temligen nära dagen. Skulle huset ställas der, fronten mot norr, och mellanliggande planen till torget utläggas till gräsmattor och bocager, borde läget blifva lugnt och vackert, med utsigt till Kajsaniemi park och Töhlö viken – »sjösalongen» alltid i perspektiv! En ekonomigård, med tillräckligt ljus för husets fräsida skulle hafva infart från Hagasundsgatan, dit också en mindre dörr på husets gavel kunde öppnas för skolor och hvardägsbruk.

20

En mera central plats för ett museum kan numera icke fås. Nya bygnadsordningen föreskrifver icke stenhus för detta kvarter. Men Klärichs tomt är redan med stenhus bebyggd, och för tomten österom den ifrågavarande kunde väl härom särskildt förordnas, om museibyggnad komme att uppföras¹. Almar, hvilka träd hos oss bäst skjuta i höjden, på ekonomiegården lemna för sommarn ett värderikt skydd. Brunnar för sprutvatten fås antagligen, hvarhelst på tomten man vill gräfvä dem. Två sidor fria, gata och torg. Alltså: äfven en mot eldfara bättre skyddad plats torde svårligen fås ini staden. Ett museum borta vid någon stadens rå, vore en nedgräfd skatt.

30

9:o. Att åt någon arkitekt utan vidare öfverlemna uppgörandet af ritning till huset, vore en ren olycka; ty så många konsiderationer göra sig då gällande vid bedömandet. Men detta förslag skulle af sig sjelf förfalla. Ritningen komme att fastställas af H. Majestät, men Konstföreningens bedömande och yttrande i frågan är sjelffallet. Föreningen kan rättvist förbehålla, att täflan skall öppnas, och öfverenskomma om juryns sammansättning.

Jag tager mig friheten ännu en gång yrka, att Konstföreningen icke i någon händelse bör afhända sig räntan på det kapital, Föreningen så oväntadt genom enskild mans ädla välvilja erhållit. Att bevara denna ränta disponibel för all tid, kan anses för en pligt mot kommande generationer. Endast på sådant sätt kan föreningen uppmuntra andra personer att följa det vackra exemplet. Konsten kan vänta på ett eget hus, men konstnärstalanger kunna icke vänta på utvägar till bildning.

40

Medlem i Konstföreningen.

50

¹ Enligt Bygnadsordningen skall hus vid torg byggas af sten. Frågan är derför blott om bygnader inne på gården österom den ifrågavarande tomten. Riktigast vore väl, att äfven sagde gårdstomt exproprieras för statens behof.